

УДК 336.71:336-026.16

Батрак О.В., к.е.н., ст.викладач.
Київський національний університет
технологій та дизайну, м. Київ, Україна

ОСНОВНІ ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ФІНАНСОВУ СТІЙКІСТЬ БАНКІВ

В теперішніх умовах у зв'язку із повномасштабною військовою агресією враховуючи динаміку розвитку банківської справи та глобальних тенденцій, фінансова стійкість банку (ФСБ) є важливою складовою для успіху та виживання банку в умовах високої конкуренції, політичних та економічних турбулентностей.

Банки в сучасних умовах опиняються перед такими викликами як: наростаючий регуляторний тиск, швидка зміна технологічного ландшафту та зростання кіберзагроз, зростання ризиків, пов'язаних зі змінами клімату. Ці та інші фактори значно впливають на ФСБ та вимагають їх постійного аналізу та адаптації механізмів та інструментарію забезпечення її цільового рівня.

Зважаючи на зазначене, дослідження та систематизація факторів, що впливають на ФСБ, є надзвичайно актуальним завданням в сучасних умовах.

Відбувається активний розвиток наукових досліджень у галузі досліджень факторів впливу на ФСБ та розробки на цій основі аналітичного інструментарію для передбачення ризиків та стрес-тестування.

Закордонні науковці при виділенні факторів впливу на ФСБ визначають надважливу роль:

на рівні окремих банків – банківські ризики насамперед кредитний ризик та непрацюючі кредити; достатність капіталу; ефективність діяльності банку; якісна система корпоративного управління;

на рівні банківської системи: ефективність мікро- та макропруденційного банківського регулювання та нагляду, зокрема вимоги до капіталу; ефективна

монетарна політика; параметри банківської системи, зокрема концентрація та конкуренція, рівень фінансової інклюзії; рівень системних ризиків;

на макрорівні – рівень корупції, макроекономічна стабільність, зокрема економічне зростання, рівень інфляції та процентних ставок.

У вітчизняних джерелах також сформовано вагомий науковий доробок з питань дослідження факторів впливу на ФСБ.

О. Яременко та А. Беренич [4] поділяють фактори впливу на зовнішні та внутрішні. Перевагою їх підходу є те, що ними зовнішні фактори структуровано за рівнями з виділенням «мега- (стан світової економіки та політична стабільність, міжнародна інвестиційна позиція країни, МСБО, МСФЗ, стан розвитку технологій у фінансовому секторі), макро- (політичні фактори, соціальні та економічні фактори з виділенням валютної, бюджетної, монетарної складової) та мікрорівня (грошово-кредитна політика НБУ, розвиток банківської інфраструктури, кон'юнктура фінансового ринку)». У цілому підтримуючи підхід вчених, ми вважаємо недоцільним відносити фактори останньої групи до мікрорівня, оскільки відповідно до економічної теорії цей рівень включає рівень окремих економічних агентів – банків.

А. Рисін та В. Біда [3] визначили, що на ФСБ впливають «екзогенні (економічні, глобалізаційні, фінансові, політичні, соціальні) та ендегенні (фінансово-економічні, організаційно-функціональні, юридичні, інформаційно-технологічні)».

В. Біляєва у [1] визначила, що рівень ФСБ «залежить від багатьох внутрішніх та зовнішніх факторів, які здійснюють на неї вплив. До зовнішніх факторів відносяться: економічні, соціально-політичні, фінансові тощо. Внутрішні фактори включають такі: адекватність капіталу банку, якість активів банку, рівень менеджменту, рівень рентабельності тощо».

Є. Гарбар [2] виділила наступні групи факторів: «економічні (інвестиційний клімат, стан платіжного балансу, податкова політики, стан

економіки); соціально-політичні (соціальна політика, ротації уряду, політична стабільність); фінансові (кредитна політика НБУ, валютна політика НБУ, процентна політика НБУ).

У сучасних умовах функціонування банку менеджерам необхідно бути готовим до постійних змін у зовнішньому середовищі та активно розробляти стратегії для зниження їх негативного впливу на власну діяльність, забезпечуючи цільовий рівень ФСБ.

Функціонування національної фінансової системи у взаємопов'язаних та взаємозалежних відносинах із глобальними фінансовими системами з урахуванням системних ризиків, ефектів ланцюгової реакції, мережевих ефектів тощо формує фінансові фактори впливу на ФСБ. Особливий вплив на банки мають монетарна політика центрального банку (НБУ), стабільність грошового ринку, а також інтенсивність конкуренції на ньому.

Література

1. Біляєва В. Ю. Забезпечення фінансової стійкості банку засобами фінансового інжинірингу: дис.... канд. екон. наук: 08.00.08. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 360 с.
2. Гарбар Є. С. Фактори впливу на фінансову стійкість банку в умовах нестабільного економічного середовища. *Науковий вісник Ужгородського університету Серія «Економіка»*. 2015. Випуск 1 (45). Т. 1. С. 184- 187.
3. Рисін В. В., Біда А. П. Фінансова стійкість банку: чинники та особливості забезпечення. *Ефективна економіка*. 2021. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8731> (дата звернення: 28.05.2023).
4. Яременко О. Р., Беренич А. В. Механізм управління та фактори впливу на фінансову стійкість банку. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 20. С. 918-924.